

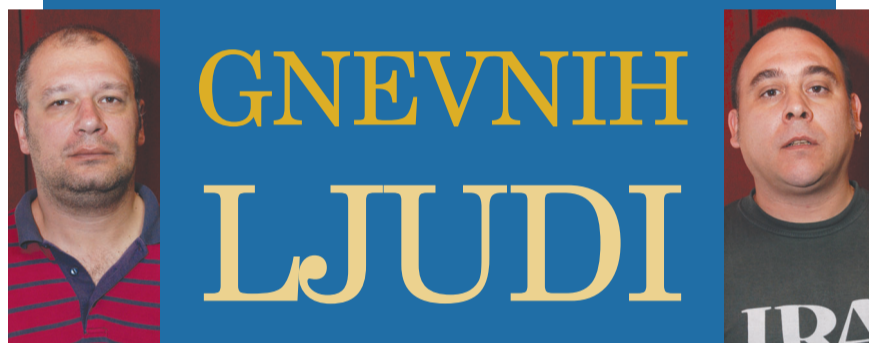
PREMIJERE

Danas

petak, 4. maj 2012.

U KNJAŽEVSKO-SRPSKOM TEATRU U KRAGUJEVCU

DVANAESTORICA

Model pozorišnog života u uslovima „tržišta“ kulture

U Kragujevcu, *kreativnost* vidimo kao kamen temeljac u transformaciji kulturnog modela koji bi trebalo da paralelno raste i podržava tako dugo očekivan industrijski i ekonomski napredak grada, a on bi, zauzvrat, trebalo da zaustavi dugogodišnje urušavanje institucija kulture.

Ova veza uvek je bila i biće neraskidiva, a kragujevačko pozorište dobilo je zadatak da je među prvim institucijama kulture, još jednom, kao pri svom osnivanju daleke 1835, osvetli.

Oživljavanje kragujevačkog pozorišta je proces u kojem pored pokretanja „uspavanog“ pogona i resursa paralisanih kriznim godinama,

angažujemo kreativne pojedince, umetnike iz zemalja regiona i šire, koji će svojim radom menjati strukturu i sliku pozorišta i grada. Danas

po prvi put izvodimo komediju Ričarda Bina *Jedan čovek, dvojica gazda* koja se, posle uspešnog predstavljanja na sceni *Nacionalnog teatra* u Londonu, trenutno prikazuje na *Vest endu* i *Brodveju*. Dizajn plakata uradio

je Goran Dimić, zavičajni umetnik na „privremenom radu“ u Budimpešti.

Uz premijeru ove komedije paralelno pripremamo dramu *Dvanaestorica gnevni ljudi* Redžinalda Rouza. Reditelj je Nil Flekman (SAD), a u saradnju smo pozvali pozorišta iz Zenice (BiH) i

Virovitice (Hrvatska). Ova složena koprodukcija tri regionalna teatra iz tri susedne zemlje, uz podršku Ambasade SAD, jedan je od modela kojim će se graditi pozorišni život u uslovima „tržišta“ kulture na kojem se razumemo bez prevoda. Kad je reč o prevodima sa engleskog, oba dramska teksta je za kragujevačko pozorište preveo vrсни prevodilac i pozorišni ljubitelj Đorđe Krivokapić, koji živi u Parizu i Beogradu.

Kako se danas, koje je u vremenskoj turbulenciji i užurbanosti već postalo sutra, pravi predstava, pozorište, fabrika, šta je to grad u 2012? Kako se svemu tome odmah i neprimetno priključuje prošlost stvarajući mit? Ko su stanovnici tog bezvremenog grada, iza kojih ostaju sva mučna socijalna pitanja? Šta je to što svako od nas treba da razume i učini

kako bi Kragujevac uhvatio ritam vremena u kojem je sve sažeto i brzo, i kojim žive London, Njujork, Zagreb, Sarajevo i drugi gradovi u kojima već uspešno pulsiraju predstave Ričarda Bina, režira Nil Flekman i igraju hrvatski i bosanski glumci? Sve ovo samo su neka od pitanja na koja kragujevačko pozorište danas pokušava da odgovori. Konkurs *Kragujevac u pamćenju i izvan pamćenja* poziv je dramskim piscima da svoje tekstove šalju kragujevačkom pozorištu do početka nove sezone. Najbolje tekstove.

Knjaževsko-srpski teatar nagradiće uključivanjem u savremeni pozorišni trenutak, a autore će prepoznati kao nove snage koje integrišu vreme i prostor svojom kreativnošću i posvećenim radom.

Piše
Nebojša Bradić

NOVE SNAGE

PREMIJERE U KNJAŽEVSKO-SRPSKOM TEATRU U KRAGUJEVCU

Kragujevac - Virovitica - Zenica ili KST, KV i BNP

Predstava *Dvanaestorica gnevnih ljudi* koja se radi u kragujevačkom pozorištu, zajednički je, regionalni projekat tri pozorišne kuće iz Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine - Knjaževsko-srpskog teatra (KST) iz Kragujevca, Kazališta Virovitica (KV) i Bosanskog narodnog pozorišta (BNP) iz Zenice.

Najstarije srpsko pozorište

Na poziv kneza Miloša Obrenovića u Kragujevac je 1834. došao Joakim Vujić, „slaveno-serbski spisatelj“, sa zadatkom da organizuje rad pozorišta. Vujić je 1835. osnovao *Knjaževsko-srpski teatar*, i sa platom od 10 talira mesečno postavljen za njegovog direktora.

Trupa ovog prvog nacionalnog pozorišta bila je sastavljena od državnih činovnika i daka. Kako u trupi nije bilo žena, muškarci preobučeni u ženske kostime tumačili su njihove uloge.

Prva predstava *Fernando i Jarika* odigrana je na Sretnje, 15. februara 1835, povodom donošenja *Sretenjskog ustava* u Kragujevcu. Sem *Fernanda i Jarike* (Vujićev

1835
КЊАЖЕВСКО
СРПСКИ ТЕАТАР
КРАГУЈЕВАЦ

prevod) na repertoaru *Knjaževsko-srpskog teatra* tokom tog februara 1835, dok je trajala *Sretenjska skupština* nalazili su se još i komadi, mahom Joakimovi prevodi i posrbe Kocebua - *La Pejruz*, *Bedni stihovorac* i *Šnajderski kalfa*, kao i prigodni komadi *Srbija u vreme Svetoga Knjaza Lazara* u 16 predstavljenija, *Vostanovljenje Srbije čez Svetlog Knjaza Miloša* u 10 dejstava i *Boj na Čačku*.

Predstave su davane i narednih godina a na Vujićevom repertoaru pored standardnih, bilo je i „svećanih predstavljenija“ povodom gostovanja visokih zvaničnika. Prvi srpski teatar imao je i svoj stalni orkestar, *Knjaževsko-srpsku bandu*, koja je svirala između činova, kao i komada sa pevanjem.

Poniklo u vreme borbe za nacionalnu nezavisnost i u periodu kada su postavljeni temelji kulturnom životu u Srbiji, pozorište u Kragujevcu delilo je sudbinu svog naroda, održavajući kontinuitet preko raznih družina i pozorišnih formacija. Obnovljeni posle Drugog svetskog rata, postalo je najotvorenija kulturna institucija grada čije se delovanje osećalo u užoj i široj sredini. Na sceni ovog pozorišta odnegovana je čitava plejada vrsnih umetnika koji su ostavili dubokog traga u istoriji pozorišne umetnosti zemlje. Teatar u Kragujevcu koji je nosio ime osnivača prvog srpskog teatra Joakima Vujića, izrastao je po svom repertoarskom izrazu i scenskom tretmanu u moderno savremeno pozorište.

Ucrtani na svim mapama hrvatskog pozorišnog života

Počeci kazališnog života u Virovitici sežu u sam početak 20. stoljeća, tačnije u 1900, kada su virovitički glumci 3. veljače u gostionici *Grčić*, uz koncert Tamburaškog društva *Sloga*, odigrali šalu *Sluge muzikanti*. A od 1945, kada je tadašnja kazališna družina na odigrala Nušićevu *Kijavicu* u režiji Aleksandra Bjelousova, virovitičko kazalište bilježi više od šest desetljeća neprekidnog profesionalnog rada.

Virovitička kazališna tradicija održala se i u teškim vremenima kad su se u drugim čak i znatno većim gradovima kazališta gasila, a ovdajšnje je opstalo prije

svoga zahvaljujući bezrezervnoj potpori građana Virovitice. Kazališni umjetnici svojim su sugrađanima vraćali umjetničkim kvalitetom i brojnim predstavama - u šest i pol desetljeća postojanja odigrali su više od 400 premijera i prikazali blizu 10.000 predstava.

Danas se ustalila brojka od šest premijera i oko 200 predstava u sezoni. Polovica predstava odigra se u Virovitici, a ostatak izvedbi odigra se u svim ostalim dijelovima Hrvatske, a često i izvan nje (Rusija, Jermenija, Slovenija, BiH, Srbija i Makedonija). Kod odabira premijernih naslova jednaka pažnja posvećuje se djeci i odraslima. Takva repertoarna politika u posljednjih desetak godina virovitičko je kazalište

ucrtala na sve mape hrvatskoga kazališnog života i omogućila sudjelovanje na praktično svim domaćim kazališnim festivalima, kako na onima gdje se igraju predstave za „odraslu“ publiku, tako i na festivalima scenskog stvaralaštva za djecu.

Umjetnički ansambl danas broji deset glumaca te jednoga redatelja i kontinuirano je pomlađivan glumcima. Nastupi virovitičkoga kazališta posljednjih godina zapaženi su, dobro ocijenjeni od eminentnih hrvatskih kazališnih stručnjaka i kritičara te višestruko nagrađivani. Sve te nagrade, kao i pozivi na festivale i kritike, svjedoče da je šest i pol desetljeća duga tradicija profesionalnog kazališta ostavila dubok trag, ali i postavila dobar temelj za još veće uspjehe u sezonama koje su pred nama.

kazalište virovitica

Najznačajnija umetnička institucija centralne BiH

Bosansko narodno pozorište Zenica osnovano je početkom 1950. Repertoar pozorišta brižljivo je sastavljan s ciljem da bude savremen i angažiran. Postavljena su djela najznačajnijih svjetskih dramatičara te brojnih bosanskohercegovačkih i južnoslovenskih autora. Tokom svoje historije BNP Zenica je izgradilo prepoznatljiv stil i zauzelo značajno mjesto u porodici bosanskohercegovačkih teatar. Prezentirajući vrhunska teatarska ostvarenja BNP Zenica je učestvovalo i bilo laureat na brojnim teatarskim festivalima, smotrama i susretima na prostorima ex-yu. Pozorište je gostovalo u Crnoj Gori, Češkoj, Hrvatskoj, Italiji, Kazahstanu, Makedoniji, Nemačkoj, Poljskoj, Sloveniji i Srbiji. Za plodan rad i umjetnička dostignuća pozorište je dobilo brojne nagrade i društvena priznanja.

Osim teatarskih, BNP Zenica organizator je i domaćin različitih kulturnih i zabavnih programa i manifestacija, značajnih za cjelokupan kulturni život u gradu Zenici, u Zeničko-dobojskom kantonu i šire.

BNP Zenica u okviru svojih produkcijskih mogućnosti tokom jedne pozorišne sezone premijerno izvodi devet do 11 predstava namijenjenih publici različitih uzrasta. Dvije do tri predstave namijenjene su djeci i omladini, ostatak „odrasloj“ publici. Vođeno ambicijom da ide ukorak s vremenom, da doprinosi rješavanju dilema savremenog čovjeka, BNP Zenica se u svom kreativnom postupku jasno opredjeljuje za njegovanje i afirmisanje bosanskohercegovačkog književnog i dramskog naslijeđa. Također, posebna pažnja u repertoarskoj politici poklanja se dramaturgijama značajnih domaćih i stranih prozaičkih djela, te stimulanju i afirmisanju mladih dramatičara.

Tokom 60 godina postojanja BNP Zenica je izraslo u najznačajniju umjetničku instituciju u centralnom dijelu Bosne i Hercegovine. Kroz svoje umjetničko djelovanje BNP Zenica postalo je središte i stjecište ne samo teatarskog nego svekolikog umjetničkog i kulturnog života.

12 gnevnih ljudi

Piše

Dejvid Mamet

MI, DRŽAVA

Verujemo da je zasedanje porote svetište, a iskustvo nam govori da jesu mudri, blago naše zemlje. Većina njih, međutim, izbegava dužnost da bude u poroti. Pozivi dolaze u nezgodnom trenutku i čovek može da poludi zbog toga. Kad se jednom neko uključi u rad porote, shvata da je to suštinski, sastavni deo demokratije. Glasamo na izborima, prikriveno ili otvoreno prezirući drugu polovinu društva, idiote koje ne vide svetlo na kraju tunela. U sobi za porotu, pokorno shvatamo da smo mi sami sebi utočište. Tu nema sitničara, koji troše stotine miliona na reklamiranje, nameštenih tipova sa prebačenom jaknom preko ramena koji se cere u TV kameru, nema prepreka koje bi nas okrenule protiv naših komšija.

U sudnici vidimo siromašnog muškarca ili ženu - verovatno kriminalca, možda žrtvu - uhvaćenu u mašinu države, a rečeno nam je da smo u periodu naše službe, mi ta *Država*. Advokati mogu i žele da lažu, pokušavaju da skrenu pažnju, ulepšaju i zbune, a ipak ništa ne stoji između osumnjičenog i dvanaest različitih, odgovornih inteligentnih ljudi. Porotnici su odučeni od svog svakodnevnog života i naterani da izgovore strašnu zakletvu. Ta zakletva ima toliku snagu, da pored nje, bračna zakletva, a tako, nažalost i jeste, izgleda kao uslovna.

Biblija obiluje molitvama protiv krivokletstva. Veliki broj ljudi mora da se suoči sa Božjim gnevom zbog lažnog svedočenja. „Pristrasnost u suđenju ne valja. Onaj koji rđavom kaže - *Ti si nevin biće proklet i omrznut*. „Ne svedoči protiv svog komšije bez povoda“, „Lažni svedok neće proći nekažnjeno“, „U presudi nemoj imati naklonosti prema bogatima, niti davati prednost sirotinji“.

Sedeći u poroti tešimo se zbog gubljenja vremena, misleći - „Mogao sam i ja biti na optuženičkoj klupi, na pravdi Boga. Da je bilo tako, Bože sačuvaj, želeo bih da ti ljudi u poroti, prestravljeni kao i ja, budu odgovorni, i da ne naprave grešku u šta se i ja zaklinjem“...

Porota ima uputstvo da prihvati standarde „opravdane sumnje“. Svaki član će, naravno na svoj način izneti mišljenje. U tome je genijalnost suđenja pred porotom, što ova specifična shvatanja i primene apstraktnih pojmova moraju biti odbranjene pred grupom. Samostalna grupa različitih ljudi mora da primeni sopstveno zajedničko shvatanje apstraktnih ideja na niz diskutabilnih činjenica i konfliktnih izlaganja i da dođe do jednoglasnog zaključka.

Ovde se mega-položaj, nečuven po svojoj složenosti, apsurdan u razlici između proizvođača i kupca, političara i glasača, zabavljača i publike svodi na veličinu jednostavne družine. Drama koju ova družina izvodi je poznata od davnina. Neiskusni pitaju - „Šta ćemo uraditi sa osobom X?“ Iskusni odgovaraju - „Držite ga tamo, dok se ne povučemo i razmislimo“.

Protagonisti drame zatekli su se u situaciji koju je neko drugi nametnuo. Dobra drama, a *Dvanaest gnevnih ljudi* to jeste, ostavlja sumnju u rešenje. Ona upliće publiku u probleme protagonista tako da može razmatrati argumente, čas jedne, čas druge, sve dok ne postane beznačajno, upornost i kreativnost autora ne donese otkrovenje, a publika može napustiti pozorište iznenađena otkrićem mogućnosti smirenja.

Posebno izdanje lista Danas posvećeno premijerama predstava „Jedan čovek, dvojica gazda“ i „Dvanaestorica gnevnih ljudi“ u Knjaževsko-srpskom teatru u Kragujevcu

Urednik Dragan Stošić;
saradnik Zoran Mišić; prelom Zoran Spahić

MAJ 2012. U KNJAŽEVSKO-SRPSKOM TEATRU

NE IGRAJ NA ENGLEZE - gostovanje BDP, 2. maja od 20 sati, scena Joakim Vujić;
JEDAN ČOVEK, DVOJICA GAZDA - premijera 5. maja od 20 sati, scena Joakim Vujić, reprize na istoj sceni 6. 8. i 17. maja;
LEPOTICA LINEJNA - autor teksta Martnin Makdona, režija Milić Jovanović uz supervizorstvo umjetničkog direktora Nebojše Bradića, 9. maja od 20 sati, scena Joakim Vujić, 12. maja gostovanje u Poljskoj, 19. maja gostovanje u Bugarskoj - *Festival Vraca*, 31. maja gostovanje u Foči;
GUSARI - autor teksta Miloš Janoušek, režija Jano Čanji, 10. maja od 13 sati, scena Joakim Vujić;
NOĆ U KAFANI TITANIK - autor teksta i reditelj Nebojša Bradić, 15. maja od 20 sati, scena Joakim Vujić, 16. maja gostovanje u Pirotu na Susretima Joakim Vujić;
DVANAESTORICA GNEVNIH LJUDI - premijera 25. maja od 20 sati, scena Joakim Vujić, 26. maja gostovanje u Beogradu, 28. maja u Zenici, 31. maja u Virovitici;
NAPOMENA - na sceni Joakim Vujić, od 13. do 18. maja u terminima od 10 i 12 sati održaće se Međunarodni lutkarski festival *Zlatna iskra*.

